

PM 2 2006-03-08 SLUTLIG BEDÖMNING

Fråga om myndigheters domstolstrots.

Handens tingsrätt och Huddinge tingsrätt har i strid mot lagakraftvunnen dom i mål om offentlig upphandling underlåtit att genomföra ny upphandling. Löpande avrop för uppskattningsvis c:a 2 miljoner kronor har hittills skett från den leverantör som felaktigt tilldelades uppdraget.

Handens tingsrätt och Huddinge tingsrätt genomförde under våren 2004 en gemensam upphandling avseende förmedling av rättstolkar för löpande avrop från och med den 1 juni 2004 tills vidare, med automatisk förlängning ett år i taget vid utebliven uppsägning tre månader i förväg (Dnr 17-04 resp. 25-04). Upphandlingen handlades enligt regelverket i 6 kap. lagen (1992:1528) om offentlig upphandling - LOU.

Vid anbudstidens utgång den 1 maj 2004 registrerades tre inkomna anbud. Beslut om tilldelning fattades den 26 maj 2004, varvid uppdraget tilldelades Stockholms tolkförmedling AB (nedan: Stockholms tolkförmedling).^[1] Upplysning om tilldelningen, daterad den 26 maj 2004, var anbudsgivarna tillhanda i vart fall den 1 juni 2004.

Ett ömsesidigt undertecknat avtal upprättades mellan tingsrätterna och Stockholms tolkförmedling samma dag. Avtalet avser en första bindningstid av ett år, från och med den 1 juni 2004 till och med den 31 maj 2005, samt förlängs årsvis om inte någon av parterna säger upp avtalet. Tingsrätterna äger vidare rätt att säga upp avtalet med tre månaders uppsägningstid om Stockholms tolkförmedling inte uppfyller uppställda avtalsförutsättningar.^[2] Något särskilt villkor om att civilrättsligt bindande avtal uppkommer först sedan tilldelningsbeslutet vunnit laga kraft finns inte angivet, varken i avtalet eller i upphandlingsförutsättningarna. Uppsägning av det skriftliga avtalet har såvitt hittills visats heller inte skett.^[3]

Mot tingsrätternas beslut om tilldelning klagade två anbudsgivare, vilka var för sig yrkade bl.a. att upphandlingen skulle göras om. Till grund för talan om överprövning åberopades bl.a. bristande transparens (insyn) genom att tingsrätterna i förfrågningsunderlaget inte tydligt angivet på vilket sätt utvärdering av anbudens priser skulle komma att ske^[4], samt överträdelse av kravet på likabehandling genom att det antagna anbudet från Stockholms tolkförmedling inte uppfyllde för upphandlingen ställda krav och därmed rätteligen skulle ha förkastats^[5]. Vidare anfördes att den tilldelningsinformation som lämnats anbudsgivarna inte fullt ut uppfyllde kravet på upplysningsskyldighet enligt 1 kap. 28 § första stycket LOU, vilket medgavs av tingsrätterna.

Länsrätten i Stockholms län beslutade den 7 juni 2004 om interimistiskt verkställighetsförbud i upphandlingen. Dom i målet meddelades den 8 juli 2004, varvid länsrätten förordnade att Handens och Huddinge tingsrätters upphandling av tolkförmedling skall göras om. Länsrätten förordade samtidigt att det interimistiska beslutet av den 7 juni 2004 skall fortsätta gälla till dess att upphandlingen görs om eller domen därförinnan vinner laga kraft. Till grund för denna bedömning anförde rätten bl.a. följande ”*Sammanfattningsvis finner länsrätten att tingsrätterna under upphandlingsförfarandet på flera punkter brutit mot kravet på affärsmässighet i 1 kap. 4 § LOU. Som en följd härav anser länsrätten att [de klagande leverantörerna] har lidit eller kan komma att lida skada. Mot den nu angivna bakgrunden finner länsrätten [...] att upphandlingen av tolktjänster vid Handens och Huddinge tingsrätter skall göras om*”. Domen överklagades aldrig, varvid denna, efter klagotidens utgång den 29 juli 2004, vann laga kraft.^[6]

Trots lagkraftvunnen dom om att upphandlingen skall göras om har tingsrätterna emellertid valt att avropa tjänster för tolkning och tolkförmedling genom Stockholms tolkförmedling. Någon ny upphandling har inte genomförts. Totalt har Stockholms tolkförmedling under perioden den 1 juli 2004 till och med den 31 december 2005 genomfört uppskattningsvis 435 förmedlingar från Handens tingsrätt samt 564 förmedlingar från Huddinge tingsrätt.^[1]

Tingsrätternas upphandling av tolktjänster har granskats av Nämnden för offentlig upphandling (NOU). Tingsrätterna har i en gemensam skrivelse till nämnden i september 2005 yttrat följande *"Tingsrätterna använder sig i stor utsträckning av Stockholms tolkförmedling i ett avtalslöst tillstånd. Direktrekryterade tolkar förekommer även... [Det]finns uppgifter om att [Rikspolisstyrelsen (RPS)] avser att ingå ramavtal för tolktjänster. Av detta skäl samt att båda domstolarna upphör vid utgången av nästa år planeras inte någon egen upphandling.*^[2] I en skrivelse i november 2005 angav nämnden bland annat följande bedömning. *"Att domar åtlyds är i synnerhet viktigt när domen riktar sig mot en rättsvårdande myndighet, som förväntas föregå med gott exempel. Tingsrätternas förklaring till att under så lång tid inte ha genomfört en lagenlig upphandling av tolktjänster, trots att behov av sådan förelegat, är inte godtagbar".* Nämnden uppmanade därför tingsrätterna att framdeles använda sig enbart av avtal som tilldelats i enlighet med reglerna i LOU.^[3]

En samordnad förenklad upphandling som skall resultera i ramavtal avseende tolkförmedlingstjänster för löpande avrop av statliga myndigheter inleddes i september 2005, med Rikspolisstyrelsen (RPS) som funktionsupphandlande myndighet. Upphandlingen omfattar tillhandahållande och förmedling av tolkar för utförande av uppdrag avseende kontakttolkning, telefontolkning och videotolkning. Sista anbudsdag angavs till den 24 oktober 2005. Upphandlingen har ännu inte avslutats eller tilldelningsbeslut fattats, men förfarandet beräknas avslutas under våren 2006, varefter avrop skall kunna ske sedan beslut om tilldelning vunnit laga kraft.^[4]

Tingsrätternas geografiska organisation regleras bl.a. genom förordningen (1982:996) om rikets indelning i domsagor. Regeringen har sedan länge avsett att bilda en ny myndighet (Södertörns tingsrätt, med kansliort i Flemingsberg), genom en sammanslagning av Huddinge och Handens tingsrätter. Sammanslagningen som från början var planerad till den 1 januari 2006 har för närvarande flyttats fram till den 1 april 2007.^[5] Någon ändring i enlighet med detta av förordningen om rikets indelning i domsagor har ännu inte beslutats.

Rättstolk förordnas vid behov av rätten.^[6] Ersättning utgår från staten i enlighet med av Domstolsverket fastställd taxa^[7]. Enligt uppgift från Domstolsverket uppgår statens (domstolarnas) kostnad för tolkning i genomsnitt till 2.000 kronor per uppdrag. Den sammanlagda ersättning som utgått till tolkar förordnade genom Stockholms tolkförmedling kan med ledning härav uppskattas till c:a 870.000 kronor avseende Handens tingsrätt samt 1.128.000 kronor avseende Huddinge tingsrätt. Sammanlagt har ersättningar således betalats med uppskattningsvis c:a två miljoner kronor under den period av ett och ett halvt år som tolkar hittills har förordnats efter förmedling av Stockholms tolkförmedling. Värdet^[8] av de förmedlade tolktjänsterna kan således ungefärligen uppskattas till c:a 5,3 miljoner kronor.^[9]

Gällande rätt

Grunderna för det svenska statskicket framgår av regeringsformen (RF). Av 1 kap. 1 § RF framgår att den offentliga makten skall utövas under lagarna.

Tillsynen av lagarnas efterlevnad tillkommer enligt 11 kap. RF i första hand domstolarna, vars självständighet i den dömande verksamheten särskilt garanteras enligt 11 kap. 2 § RF.

I den förvaltande verksamheten är domstolarna liksom andra myndigheter underkastade högre myndighets eller annan domstols kontroll. Viss tillsynsmakt tillkommer även

Riksdagens ombudsmän (JO), vilka kan fatta beslut om åtal, exempelvis för tjänstefel^[16] (12 kap. 6 § RF).

Som svensk lag gäller, förutom sådant som riksdagen beslutat, även fördraget av den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (det s.k. EG-fördraget) samt de särskilda rättsakter, avtal och andra beslut som löpande antas av Europeiska unionen - EU.^[17]

Enligt EG-fördraget gäller en allmän princip om likabehandling av näringsidkare, den s.k. likställighets- eller likabehandlingsprincipen. Denna får förstås så att en medlemsstats myndigheter inte får särbehandla eller otillbörligt gynna vissa (exempelvis inhemska) leverantörer framför andra vid bland annat handel inom den offentliga sektorn. Inför Sveriges medlemskap i den Europeiska unionen uttalade regeringen att ”*Den i Romfördraget centrala likabehandlingsprincipen återfinns bl.a. i artikel 6 om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet. Andra uttryckliga likabehandlingsprinciper återfinns i artikel 40 tredje stycket i Romfördraget angående likabehandling mellan producenter och konsumenter inom den gemensamma jordbrukspolitikerna samt i artikel 119 i Romfördraget när det gäller lika lön för kvinnor och män. EG-domstolen har dock slagit fast att det inom gemenskapsrätten gäller en allmän likabehandlingsprincip, utöver de uttryckliga bestämmelser som återfinns i fördragen*”.^[18]

Inom området för offentlig upphandling kommer denna princip liksom EG-fördragets övriga grundsatser till uttryck genom bland annat de upphandlingsdirektiv^[19] som beslutats av Europeiska rådet^[20]. Enligt EG-domstolens praxis skall dessa grundläggande principer, däribland principerna om likabehandling, icke-diskriminering och transparens (insyn), som ytterst härrör från EG-fördraget, äga tillämpning på samtliga upphandlingar, således även sådana upphandlingar som formellt ligger utanför regleringen enligt gällande direktiv.^[21]

Enligt art. 1 punkterna 1 – 3 i första rättsmedelsdirektivet (89/665/EEG)^[22] skall medlemsstaterna vidtaga nödvändiga åtgärder för att garantera, att en upphandlande enhets beslut prövas effektivt. Medlemsstaterna skall förhindra diskriminering mellan företag, vilka vid upphandling gör gällande skada samt se till att införa ett prövningsförfarande med detaljerade regler enligt medlemsstaternas bestämmande som kan åberopas av var och en som har eller har haft ett intresse att få avtal om viss offentlig upphandling och som har skadats eller riskerat skadas av en påstådd överträdelse. Aktuella bestämmelser har för svenskt vidkommande införts i 7 kap. LOU, främst 7 kap. 1 och 2 §§ LOU.

Ett offentligt upphandlingsförfarande kan som regel^[23] avslutas enbart genom ett ”upphandlingskontrakt”, varmed avses ett skriftligt kontrakt som ingåtts i enlighet med lagens bestämmelser.^[24]

En anbudsgivare eller annan leverantör^[25] som har lidit skada eller riskerar lida skada genom felaktighet i upphandlingsförfarandet kan klaga genom att begära överprövning i domstol. Vid annan upphandling än direktupphandling får en sådan begäran inte prövas efter den tidpunkt då ett upphandlingskontrakt föreligger. Den får dock prövas till dess att tio dagar gått från det att den upphandlande enheten lämnat tilldelningsupplysning enligt bestämmelserna i 1 kap. 28 § första stycket LOU^[26], eller till dess att rätten, om den har fattat ett interimistiskt beslut, upphävt det beslutet.

Även om den upphandlande enheten har tecknat ett kontrakt med vinnande leverantör innebär detta således inte att upphandlingen skall anses avslutad i sig eller att enheten inte riskerar att tvingas göra om förfarandet. Avslutad upphandling föreligger först sedan någon möjlighet att klaga mot upphandlingen inte längre föreligger. Civilrättslig bundenhet kan emellertid uppkomma tidigare, exempelvis genom en icke villkorad accept på ett inkommet anbud eller genom att den upphandlande enheten tecknar ett icke villkorat avtal med viss

leverantör. Lagstiftaren har således inte valt att göra den civilrättsliga verkan av ingångna avtal beroende av om beslutet om tilldelning har vunnit laga kraft eller ej.^[27]

Skulle civilrättslig avtalsbundenhet ha uppstått redan innan upphandlingen i formell mening skall anses avslutad (d.v.s. att tilldelningen har vunnit laga kraft) riskerar den upphandlande enheten att bli skadeståndsskyldig gentemot den leverantör som först tilldelats upphandlingskontraktet. Om allmän förvaltningsdomstol beslutar att upphandlingen skall göras om kan enheten inte rimligtvis fullfölja det första avtalet. För att undvika en civilrättslig bundenhet i förhållande till en viss leverantör innan upphandlingen är formellt avslutad bör enligt vad som uttalats i lagförarbetena den upphandlande enheten därför se till att i förfrågningsunderlaget ange att avtal sluts genom ett ”upphandlingskontrakt” som måste ha vunnit laga kraft. För tiden fram till upphandlingens avslutande kan enheten välja att ingå ett villkorat avtal.^[28]

Som framgått av redovisningen ovan skall EU:s medlemsstater hålla tillgängligt institutioner inom vilka förfördelade leverantörer skall kunna få effektivt prövat påstådda överträdelse av gällande upphandlingsbestämmelser (överprövning). I Sverige utgör allmän förvaltningsdomstol nationellt överprövningsorgan, med länsrätt som första instans. Enligt art. 2 punkten 7 i första rättsmedelsdirektivet (89/665/EEG) skall medlemsstaterna se till att prövningsorganens beslut verkligen åtföljs. Bestämmelsen ger uttryck för den s.k. *lojalitetsprincipen*, som även framgår av EG-fördragets art. 10 (tidigare art. 5). Enligt denna princip skall varje medlemstat och dess myndigheter lojalt främja gemenskapens intresse och handla så att syftet med EG-fördraget kan uppfyllas. Medlemsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och enskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av EG-fördraget eller av åtgärder som vidtagits av gemenskapens institutioner. Medlemsstaterna skall underlätta att gemenskapens uppgifter fullgörs och skall avstå från varje åtgärd som kan äventyra att fördragets mål uppnås.

Lojalitetsprincipen och den därmed följande skyldigheten att garantera gemenskapsrättens effektiva verkan, omfattar samtliga organ inom de nationella förvaltningarna, således även domstolarna, både i sin dömande och i sin förvaltande verksamhet.^[29] I gemenskapsrättslig praxis har principen uttolkats som en skyldighet för bl.a. medlemsstaternas myndigheter att lojalt effektuera gemenskapsrätten och vid sina avgöranden säkerställa dess fulla verkan genom att garantera ett effektivt skydd av enskildas rättigheter^[30].

Yttrande

Handens tingsrätt och Huddinge tingsrätt har i anledning av en promemoria med preliminär bedömning som kommunicerats i ärendet påtalat att den genomförda upphandlingen avsåg enbart förmedlingen av tolktjänster och inte någon upphandling av tolktjänsterna i sig. Värdet av aktuella förmedlingsprovisioner uppgår till c:a 30.000 kronor per år och domstol. Upphandlingens kontraktsvärde uppgår således inte till det högre belopp som Konkurrenskommissionen angivit till stöd för sin preliminära bedömning.

Bedömning

Konkurrenskommissionen är en oberoende expertgrupp som uppmärksammar och motverkar fall där offentliga organ genom överträdelse av lag, genom subventioner eller genom att blanda samman myndighetsutövning med annan verksamhet snedvrider konkurrensen.

Som framgår av utredningen har Handens tingsrätt och Huddinge tingsrätt genomfört en gemensam upphandling avseende förmedling av rättstolkare för löpande avrop från och med den 1 juni 2004 och tills vidare. Föremål för upphandlingen har, som tingsrätterna mycket riktigt påpekat, varit själva förmedlingstjänsten och inte tolktjänsterna i sig. Eftersom förekommande tolkförordnanden har skett efter anvisning från den tilldelade leverantören, Stockholms tolkförmedling, finner Konkurrenskommissionen det rimligt att även värdet av de

förmedlade tolkarnas arvoden skall räknas in vid en uppskattning av det samlade upphandlingsvärdet. Detta värde uppgår i så fall till betydande belopp och kan med ledning av hittills genomförda avrop uppskattas till flera miljoner kronor. Värdet är under alla förhållanden för högt för att direktupphandling skulle kunna komma ifråga.

Föremål för Konkurrenskommissionens bedömning i förevarande ärende är emellertid inte den felaktiga upphandlingen i sig utan tingsrätternas ohörsamhet mot lagakraftvunnen dom.

Det tilldelningsbeslut som tingsrätterna fattade i maj 2004 har överprövats i enlighet med gällande bestämmelser varvid Länsrätten i Stockholms län funnit att tingsrätterna på flera punkter brutit mot kravet på affärsmässighet i lagen om offentlig upphandling (LOU). Som en följd härav har länsrätten förordnat att Handens och Huddinge tingsrätters upphandling av tolkförmedling skall göras om.

Trots att länsrättens avgörande vann laga kraft redan i juli 2004 och upphandlingen omfattades av verkställighetsförbud från och med början av juni samma år, har tingsrätterna fram till och med i vart fall december 2005 till betydande värden förordnat tolkar förmedlade av den i strid mot gällande bestämmelser antagna leverantören, Stockholms tolkförmedling. Någon ny upphandling av förmedlingstjänsten har inte genomförts och avtalet med Stockholms tolkförmedling har veterligen heller inte sagts upp, trots att möjlighet till detta har funnits sedan maj 2005.

Tingsrätterna har i sitt yttrande till Konkurrenskommissionen inte ens påstått att någon upphandling i enlighet med länsrättens dom skulle ha genomförts. Tingsrätterna har istället anfört invändningar i sak (exempelvis avseende upphandlingens värde), vilka rätteligen borde ha anförts vid handläggningen i länsrätten, alternativt i ett överklagande till kammarrätten.

Vad tingsrätterna uppgivit till Nämnden för offentlig upphandling (NOU) och till Konkurrenskommissionen, att myndigheterna använder sig av Stockholms tolkförmedling ”i ett avtalslöst tillstånd” motsägs av den omständigheten att det sedan i maj 2004 föreligger ett skriftligt avtal mellan tingsrätterna och Stockholms tolkförmedling. Oaktat eventuell civilrättslig bundenhet enligt detta avtal har tingsrätterna varit skyldiga att hörsamma länsrättens förordnande och genomföra upphandlingen på nytt. Skulle i den nya upphandlingen någon annan än Stockholms tolkförmedling tilldelas kontraktet är, som framgår av lagförarbetena, tingsrätterna hänvisade till att i första hand lösa bolagets civilrättsliga anspråk genom skadestånd.

Den ohörsamhet mot lagakraftvunnen dom som tingsrätternas agerande innebär är inte bara oförenlig med svensk rätt utan strider även mot den allmänna lojalitetsplikt enligt vilken svenska myndigheter lojalt skall främja gemenskapens intresse och handla så att syftet med EG-fördraget och dess grundläggande principer om likabehandling, icke-diskriminering och transparens kan uppfyllas.

Särskilt anmärkningsvärt framstår det – som även NOU har konstaterat - att det är rättsvårdande myndigheter (domstolar) som har underlåtit att rätta sig efter annan domstols lagakraftvunna dom.

Det förhållande att det för närvarande genomförs en samordnad statlig upphandling avseende förmedling av tolktjänster som tingsrätterna kan avropa från eller att tingsrätterna någon gång under 2007 kan komma att sammanslås till en ny myndighet (Södertörns tingsrätt) förtar inte allvaret i Konkurrenskommissionens kritik av att tingsrätterna under den långa tid som gått sedan juli 2004 underlåtit att rätta sig efter lagakraftvunnen dom, särskilt som vare sig pågående ramavtalsupphandling eller den planerade tingsrättssammanslagningen ännu (i februari 2006) inte har slutförts.

- ^[2] Se "AVTAL TOLKFÖRMEDLING" daterat den 26 maj 2004 och undertecknat av Handens tingsrätt och Huddinge tingsrätt genom lagmannen samt av en ställföreträdare för Stockholms tolkförmedling. Inkomststämplat Huddinge tingsrätt 2004-05-27 (Dnr 25-04 /Dnr 17/04).
- ^[3] I en gemensam skrivelse den 16 januari 2006 till Konkurrenskommissionen som svar på en begäran att få del av eventuellt förekommande uppsägningshandlingar m.m. har tingsrätterna uppgivit följande "Tingsrätterna slöt efter en upphandling ett avtal med Stockholms tolkförmedling om förmedling av tolktjänster. Upphandlingen underkändes därefter av länsrätten. Tingsrätterna anser sig därför inte ha något formellt avtal men använder sig i stor utsträckning av Stockholms tolkförmedling. Någon efterfrågad uppsägningshandling finns därför inte" (Dnr. 3-06/20-06).
- ^[4] Av förfrågningsunderlaget framgår att "Vid utvärdering av anbud kommer ekonomiskt mest fördelaktiga anbud att antas ställt i förhållande till erbjuden kvalitet". Någon redovisning av vilka kvalitetsomständigheter som skulle komma att tillmätas avseende eller vilket vikt omständigheten kvalitet skall tillmätas relativt omständigheten pris, redovisas inte i underlaget. Inte heller i protokollet med tilldelningsbeslut lämnas någon redovisning av på vilket sätt anbuden kommit att värderas, eller vilka omständigheter som har legat till grund för denna värdering. Tingsrätterna nöjer sig med att konstatera följande "Efter genomgång av de inkomna anbuden – särskilt vad avser pris och kvalitet – fattas följande BESLUT ... Anbudet från Stockholms tolkförmedling antas" (Handens tingsrätt, Huddinge tingsrätt protokoll den 26 maj 2004 rubricerat: ÄRENDE Upphandling av tolktjänster.
- ^[5] Av förfrågningsunderlaget för upphandlingen framgår under rubriken "Villkor" bland annat att "I samband med anbudet skall förmedlingen bifoga en förteckning över anslutna tolkar, deras tolkspråk och kompetensnivå i enlighet med domstolsverkets föreskrifter för tolktaxa". På sidan 5 i det vinnande anbudet från Stockholms tolkförmedling framgår följande reservation "Vad gäller vårt tolkregister är detta en företagshemlighet och kan inte biläggas ett offentligt anbud". Övriga i upphandlingen förekommande anbudsgivare hade däremot bifogat den efterfrågade förteckning över anslutna tolkar till sina anbud.
- ^[6] Se Länsrätten i Stockholms län, beslut den 7 juni 2004 med interimistiskt förordande om verkställighetsförbud samt dom den 7 juli 2004, i de sammanlagda målen 11450-04 och 11731-04.
- ^[7] Uppgiften avseende antalet förmedlade uppdrag har räknats fram med utgångspunkt i att för varje förmedling utgår en fast förmedlingsavgift på 50 kronor, som betalas av respektive tingsrätt. Från Handens tingsrätt har under perioden den 1 juni 2004 till och med den 31 december 2005 utbetalats 21.790 kronor i fasta förmedlingsavgifter till Stockholmstolkförmedling ($21.790 / 50 = 435$); Motsvarande betalningar från Huddinge tingsrätt uppgår under samma period till 28.216 kronor ($28.216 / 50 = 564$). Härtill kom kostnaden för varje anlitad tolk som fakturerades separat.
- ^[8] Skrivelse den 1 september 2005 från Handens tingsrätt och Huddinge tingsrätt, lagmannen, till Nämnden för offentlig upphandling (NOU).
- ^[9] Nämnden för offentlig upphandling (NOU), skrivelse den 21 november 2005, "Handens och Huddinge tingsrätts upphandling av tolktjänster". (Dnr. 2005/0153-29 samt 2005/0154-29)
- ^[10] Rikspolisstyrelsen (RPS), Upphandling avseende tolkförmedlingstjänster för statliga myndigheter. Upphandlingen, som handläggs som en förenklad upphandling enligt 6 kap. LOU, inleddes den genom annons i Anbudsjournalens databas den 21 september 2005 (Dnr. EKB-639-1645/05).
- ^[11] Avseende reformeringen av domstolväsendet, se Regeringens skrivelser: Reformeringen av domstolväsendet – en handlingsplan (skr. 1999/2000:106), Reformeringen av domstolväsendet – information och uppföljning av handlingsplanen (skr. 2000/01:112), Fortsatt reformering av tingsrättsorganisationen (skr. 2002/03:126) samt Reformeringen av tingsrättsorganisationen fortsätter (skr. 2003/04:153). Se även bet. 2003/04:JuU4 samt prop. 2004/05:1.
- ^[12] Bestämmelser om tolkning vid allmän domstol återfinns i 5 kap. 6-8 §§ rättegångsbalken samt i förordningen (1984:140) om allmän tolk. Se även förordningen (1984:140) om allmän tolk samt
- ^[13] Se förordningen (1979:291) om tolktaxa.
- ^[14] Om ett upphandlingskontrakt avseende tjänster inte anger något totalpris skall kontraktsvärdet enligt 5 kap. 7 § LOU beräknas till det fulla värdet av tjänsterna under kontraktets löptid om denna är högst 48 månader och till månadsvärdet multiplicerat med talet 48, om löptiden är längre eller om kontraktet löper på obestämd tid. Options- och förlängningsklausuler skall beaktas som om de utnyttjats.
- ^[15] Tingsrätterna har i en gemensam skrivelse den 16 januari 2006 till Konkurrenskommissionen anfört att det sammanlagda värdet av förmedlingstjänster under 2005 var enbart 28.000 kronor för Huddinge tingsrätt och i Handens tingsrätt ett vid jämförelse lägre belopp, således räknat enbart själva förmedlingsavgiften på 50 kronor per uppdrag. Värdet av förmedlingstjänster är vid detta förhållande sådant att tjänsten inte behöver upphandlas, menar tingsrätterna (Dnr. 3-06/20-06).
- ^[16] Ansvar för tjänstefel kan enligt 20 kap. 1 § brottsbalken komma ifråga för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften. Påföljden utgör vid normalt brott böter eller fängelse i högst två år. Är gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter att anse som ringa, skall inte dömas till ansvar. Om ett tjänstefelsbrott har begåtts uppsåtligen och är att anse som grovt, skall emellertid dömas för grovt tjänstefel till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömande av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningsmannen allvarligt har missbrukat sin ställning eller om gärningen för någon enskild eller det allmänna har medfört allvarligt förfång eller otillbörlig förmån som är betydande.
- ^[17] Se lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.
- ^[18] Se prop. 1994/95:19 del 1 sid. 478.
- ^[19] Däribland rådets direktiv 92/50/EEG EEG av den 18 juni 1992 om samordning av förfarandena vid upphandling av tjänster (det s.k. tjänsteupphandlingsdirektivet) samt rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (det s.k. första rättsmedelsdirektivet) vilket även reglerar upphandling av tjänster (jfr p. 41 i direktivet).
- ^[20] Se art. 41 i direktiv 92/50EEG (tjänsteupphandlingsdirektivet).
- ^[21] Se EG-domstolens dom den 3 december 2001 i mål C-59/00 (Vestergaard / . Spøttrup Boligselskab), där domstolen uttalade bl.a. följande "För att besvara de frågor som ställts erinrar domstolen till att börja med om att gemenskapsdirektiven om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling endast är tillämpliga på kontrakt vars värde överskrider ett visst tröskelvärde som föreskrivs i vart och ett av dessa direktiv. Enbart den omständigheten att gemenskapslagstiftaren har ansett att de speciella och noggrant reglerade förfarandena som föreskrivs i dessa direktiv inte är lämpade för offentliga upphandlingar av lägre värde innebär inte att dessa upphandlingar faller utanför gemenskapsrättens tillämpningsområde. Även om vissa avtal inte omfattas av tillämpningsområdet för gemenskapsdirektiven på området för offentlig upphandling är de upphandlande myndigheter som ingår sådana avtal ändå skyldiga att beakta fördragets grundläggande regler" (se även EG-domstolens dom den 7 december 2000 i mål C-324/98 (Telaustria et Telefonadress), samt domstolens dom den 13 oktober 2005 i mål 458/03 (Parking Brixen)). I det senare avgörande uttalade domstolen att artiklarna 43 och 49 i EG fördraget, liksom principerna om likabehandling, icke-diskriminering och insyn skall tolkas så, att de utgör hinder för att en upphandlande enhet utan anbudsinfördran beslutar om tilldelning av visst kontrakt till ett fristående aktiebolag, även om upphandlingsbestämmelserna inte är tillämpliga i sig (i det aktuella fallet rörde det sig om tilldelning av koncession).

- ^[22] Se Europeiska rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten (första rättsmedelsdirektivet). Direktivets tillämplighet ändrad och utvidgad till att även omfatta tjänster enligt art. 41 i tjänsteupphandlingsdirektivet (92/50/EEG).
- ^[23] Som undantag gäller upphandlingsavtal som direktupphandlas enligt gällande bestämmelser för sådan upphandling. Formellt lagliga direktupphandlingar kan enligt 7 kap. 1 § LOU inte överprövas efter den tidpunkt då avtal slöts, oavsett om något upphandlingskontrakt ingåtts eller ej. Den refererade undantagsbestämmelsen omfattar emellertid enbart formellt lagliga direktupphandlingar. Skulle förutsättningar för direktupphandling emellertid inte föreligga framgår det av specialmotiveringen till 7 kap. 1 § LOU att *"Vid otillåten direktupphandling kan en leverantör således begära överprövning av upphandlingen även om avtal slutits med en annan leverantör så länge kraven på upphandlingskontrakt och tidsfrist i tredje stycket inte är uppfyllda"* (prop. 2001/02:142 s. 102, mitten).
- ^[24] Med "upphandlingskontrakt" avses enligt legaldefinitionen i 1 kap, 5 § LOU skriftliga avtal som en upphandlande enhet ingår avseende upphandling enligt LOU och som undertecknas av parterna eller signeras av dem med en elektronisk signatur.
- ^[25] Avseende vem som är "leverantör" i lagens mening, se legaldefinitionen i 1 kap. 5 § LOU, *"Leverantör: den som tillhandahåller varor eller utför arbeten eller tillhandahåller tjänster även om han inte varit den som i det särskilda fallet tillhandahållit eller utfört det som upphandlats"*.
- ^[26] Av 1 kap. 28 § första stycket LOU framgår att när beslut om leverantör och anbud fattats skall den upphandlande enheten lämna upplysningar till varje anbudssökande eller anbudsgivare om beslutet och skälen för det.
- ^[27] Se prop. 2001/012:142, avsnittet "Upphandlingsavtal är inte formalavtal", sid. 73 f, där regeringen anför bl.a. följande *"Av LOU följer däremot att så länge ett upphandlingskontrakt inte föreligger är upphandlingen inte avslutad. Om upphandlingen inte är avslutad är överprövning möjlig. Frågan om civilrättslig bundenhet regleras däremot inte i LOU"*.
- ^[28] Se prop. 2001/02:142, sid 78.
- ^[29] Se EG-domstolens dom den 22 juni 1989 i mål C-103/88 (Fratelli Costanzo) samt domstolens dom den 15 juli 1964 i mål C-6/64 (Costa mot ENEL).
- ^[30] Se EG-domstolens avgöranden i målen C-106/77, C-213/89, C-6/90 och C-9/90, C-46/93 samt C-48/93. I det första s.k. Simmenthal-målet (se EG-domstolens dom den 9 mars 1978 i mål nummer C-106/77) uttalade domstolen bl.a. följande: *"...any provision of any legislative, administrative or judicial practice which might impair the effectiveness of Community law by withholding from the national court having jurisdiction to apply such law the power to do everything necessary at the moment of its application to set aside national legislative provisions which might prevent Community rules from having full force and effect are incompatible with those requirements which are the very essence of Community law."*